

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 36/22
Luksemburg, 24 lutego 2022 r.

Wyrok w sprawach połączonych C-143/20 A i C-213/20 „A.” Towarzystwo
Ubezpieczeń Życie (Umowy ubezpieczenia „unit-linked”)

Trybunał precyzuje zakres obowiązku udzielenia informacji przed zawarciem umowy w dziedzinie umów grupowego ubezpieczenia na życie „unit-linked”

Konsumenci polscy A (sprawa C-143/20) oraz G.W. i E.S. (sprawa C-213/20) przystąpili w charakterze ubezpieczonych do umów grupowego ubezpieczenia na życie związanych z funduszem inwestycyjnym (ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym) zwanych „unit-linked”, zawartych między zakładem ubezpieczeń a ubezpieczającym przedsiębiorcą.

Poprzez ich przystąpienie, zaoferowane i zarządzane przez ubezpieczającego przedsiębiorcę, owi konsumenci zobowiązali się do zapłaty składek ubezpieczeniowych w zamian za świadczenia w przypadku śmierci albo dożycia do końca okresu odpowiedzialności. Składki te zostały przeliczone na udziały w funduszu kapitałowym, a następnie zainwestowane w instrumenty finansowe, od których zależała wartość tych udziałów, i które stanowiły „podstawowe aktywa” umów „unit-linked”.

Z powodu znacznej utraty wartości tych udziałów, wskazani konsumenci wnieśli powództwa w celu uzyskania zwrotu całości zainwestowanych przez nich kwot, podnosząc, że nie zostali poinformowani z wystarczającym stopniem wymaganej szczegółowości o charakterystyce tych produktów ubezpieczenia i o ryzyku związanym z nimi.

W tym kontekście Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Polska) zwrócił się do Trybunału o sprecyzowanie zakresu obowiązku udzielenia informacji przed zawarciem umowy przewidzianego w dyrektywie dotyczącej ubezpieczeń na życie względem ubezpieczających w ramach umowy ubezpieczenia na życie¹ i skutków braku udzielenia tych informacji.

W wyroku wydanym w dniu dzisiejszym Trybunał stwierdził w pierwszej kolejności, że **stosunek ubezpieczenia między zakładem ubezpieczeń a konsumentem, który przystąpił do grupowej umowy unit-linked, wchodzi w zakres pojęcia „umowy ubezpieczenia” w rozumieniu dyrektywy 2002/83, w związku z czym konsument, który staje się jego stroną przystępując do tej umowy grupowej jest objęty zakresem znaczeniowym pojęcia „ubezpieczającego” w rozumieniu owej dyrektywy. W konsekwencji, wspomniany konsument musi przed przystąpieniem do grupowej umowy „unit-linked” otrzymać informacje, których udzielenie jest wymagane na mocy owej dyrektywy przed zawarciem umowy ubezpieczenia na życie, pozwalające mu na dokonanie w sposób świadomy wyboru produktu ubezpieczeniowego najlepiej odpowiadającego jego potrzebom.**

W dalszej kolejności, co się tyczy podmiotu zobowiązanego do udzielenia informacji przed zawarciem umowy Trybunał uważa, po pierwsze, że przed zawarciem grupowej umowy „unit-linked” **zakład ubezpieczeń ma obowiązek przekazać ubezpieczającemu przedsiębiorcy w ramach tej umowy co najmniej informacje wskazane w dyrektywie 2002/83².** Biorąc pod uwagę charakter tego rodzaju umowy, która ma być udostępniona konsumentom końcowym, oraz wymaganie, aby otrzymywali oni owe informacje przed przystąpieniem do tej umowy, tak aby móc

¹ Dyrektywa 2002/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. dotycząca ubezpieczeń na życie (Dz.U. 2002, L 345, s. 1).

² Punkt A załącznika III.

wybrać produkt ubezpieczeniowy, który najlepiej odpowiada ich potrzebom, zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do sformułowania tych informacji w sposób jasny, precyzyjny i zrozumiały dla tych konsumentów w celu późniejszego przekazania ich im w toku procedury przystąpienia do owej umowy. Po drugie, **ubezpieczający przedsiębiorca w ramach grupowej umowy „unit-linked”, działający jako pośrednik ubezpieczeniowy w rozumieniu dyrektywy 2002/92³, ma obowiązek przekazania wszystkim konsumentom przystępującym do owej umowy, przed tym przystąpieniem, tych samych informacji, które przekazał mu zakład ubezpieczeń. Powinny im towarzyszyć wszelkie inne uściślenia, które okażą się konieczne, mając na uwadze wymagania i potrzeby konsumenta, które należy określić na podstawie dostarczonych przez niego informacji. Uściślenia te powinny być dostosowane do stopnia złożoności owej umowy i sformułowane w sposób jasny i precyzyjny oraz zrozumiały dla tego konsumenta.**

Trybunał wypowiedział się ponadto w przedmiocie wskazań dotyczących rodzaju podstawowych aktywów, które należy przekazać konsumentowi przed jego przystąpieniem do grupowej umowy *unit-linked*. Podkreślił on w tym względzie, że **cechy charakterystyczne instrumentów finansowych tworzących podstawowe aktywa umowy „unit-linked” mają pierwszorzędne znaczenie przy świadomym wyborze takiego produktu ubezpieczeniowego przez konsumenta.** Jest tak tym bardziej w sytuacji, gdy, jak w niniejszej sprawie, te podstawowe aktywa są produktami pochodnymi lub produktami strukturyzowanymi zawierającymi instrumenty pochodne, które wykazują szczególnie wysoki stopień ryzyka inwestycyjnego. W związku z tym, aby zachować skuteczność (*effet utile*) obowiązku udzielenia informacji wynikającego z dyrektywy 2002/83, tego rodzaju informacje powinny zawierać **wskazówki co do cech charakterystycznych tych podstawowych aktywów.**

Trybunał sprecyzował jednak, że wskazania te powinny nie tylko umożliwiać konsumentowi dokonanie przy pełnej znajomości okoliczności faktycznych świadomego wyboru produktu ubezpieczeniowego, który najlepiej odpowiada jego potrzebom, ale także być obiektywnie konieczne do dokonania tego wyboru. Wskazania te **powinny zatem obejmować jasne, precyzyjne i zrozumiałe informacje dotyczące gospodarczego i prawnego charakteru owych podstawowych aktywów** włącznie z ogólnymi zasadami dotyczącymi ich rentowności, **oraz ryzyka strukturalnego związanego z nimi**, czyli ryzyka, które jest nierozłącznie związane z ich charakterem i może bezpośrednio wpływać na prawa i obowiązki wynikające ze stosunku ubezpieczenia. Wskazania dotyczące rodzaju podstawowych aktywów nie muszą konieczne zawierać wyczerpujących informacji dotyczących charakteru i zakresu wszystkich rodzajów ryzyka związanego z inwestycjami w te podstawowe aktywa, ani tych samych informacji, które emitent instrumentów finansowych składających się na nie przekazał zakładowi ubezpieczeń.

Trybunał wyjaśnił ponadto, po pierwsze, że w przypadku grupowej umowy „unit-linked” **informacje, o których mowa w dyrektywie 2002/83, powinny zostać przekazane konsumentowi przed podpisaniem oświadczenia o przystąpieniu do tej umowy**, w którym konsument ten wyraża zgodę na związanie się tą umową i staje się w ten sposób stroną umownego stosunku ubezpieczenia z zakładem ubezpieczeń. Po drugie, w braku zharmonizowanych przepisów do państw członkowskich należy określić zasady wykonania przewidzianego w tej dyrektywie obowiązku dostarczenia informacji przed zawarciem umowy, o ile zapewniona jest skuteczność (*effet utile*) owej dyrektywy, z uwzględnieniem jej celu.

Zdaniem Trybunału oznacza to, że informacje, o których mowa w dyrektywie 2002/83 **nie muszą zostać konieczne przekazane konsumentowi w ramach wyodrębnionej procedury przedkontraktowej i mogą być wskazane w grupowej umowie „unit-linked”, o ile zostaną one przekazane konsumentowi przed jego przystąpieniem do umowy, we właściwym czasie, umożliwiającym mu dokonanie, przy pełnej znajomości okoliczności faktycznych, świadomego wyboru produktu ubezpieczeniowego, który najlepiej odpowiada jego potrzebom.**

³ Dyrektywa 2002/92/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie pośrednictwa ubezpieczeniowego (Dz.U. 2003, L 9, s. 3).

Trybunał dodał, że dyrektywa 2002/83 nie wymaga uznania, iż nieprawidłowe wykonanie obowiązku przekazania informacji skutkuje nieważnością lub nieskutecznością grupowej umowy „unit-linked” lub oświadczenia o przystąpieniu do niej, a tym samym, iż przyznaje konsumentowi, który przystąpił do tej umowy, prawo do zwrotu zapłaconych składek ubezpieczeniowych, **o ile zasady proceduralne przewidziane w prawie krajowym dotyczące wykonywania prawa do powoływania się na ten obowiązek informacyjny nie mogą podważyć skuteczności tego prawa poprzez zniechęcenie konsumenta do skorzystania z niego**. Do sądu krajowego należy zatem zbadanie, czy skutki prawne, jakie właściwe przepisy krajowe wiążą z nieprawidłowym wykonaniem owego obowiązku udzielenia informacji, są uregulowane w sposób zapewniający jego skuteczność (effet utile). Sąd ten powinien przy tym interpretować te przepisy, włącznie z ogólnymi zasadami dotyczącymi nieważności czynności prawnych i wad oświadczeń woli, tak dalece, jak to możliwe, w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy.

Wreszcie, Trybunał stwierdził, że **nieprzekazanie konsumentowi, który przystępuje do grupowej umowy „unit-linked”, informacji, o których mowa w dyrektywie 2002/83 może stanowić zaniechanie wprowadzające w błąd w rozumieniu dyrektywy 2005/29⁴**. Po pierwsze bowiem, owe informacje są informacjami istotnymi, niezbędnymi przeciętnemu konsumentowi, stosownie do okoliczności, do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej transakcji. Po drugie, biorąc pod uwagę fundamentalne znaczenie, jakie informacje te mają dla dokonania świadomego wyboru produktu ubezpieczeniowego przez konsumenta, ich nieprzekazanie, zatajenie lub przekazanie ich w sposób niejasny, niezrozumiały, dwuznaczny lub z opóźnieniem może powodować podjęcie przez owego konsumenta decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjął.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

⁴ Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”) (Dz.U. 2005, L 149, s. 22).